

עין משפט נר מצוה

צח א ב מיי פֿיר מהל' עדות הלכה 1 סמג עשין קט טוש"ע ח"מ סימן 1 ל סעיף יג:

צו ג מיי פֿיר שם הלכה ג סמג שם טוש"ע ח"מ שם סעיף 1:

צז ד מיי שם פֿירג הלכה ג סמג שם טוש"ע שם סעיף 3:

צח ה מיי שם פֿירג הלכה 3:

עין משפט

רבינו חננאל

עד כיון דאינון תרי ואסקינהו רחמנא בלשון יחיד ש"מ דחוו תרווייהו ביחד. ור' יהושע בן קרחא סבר מרמב"ם או ראה או ידע לרבות אפילו ראו זה אחר זה ותנא קמא ור' נתן במאי פליגי. איבעית אימא קרא איבעית אימא סבא. ת"ק סבר כי אתא עד אחד לשבעה אתא ולא למתן הלכך בעינן עד שיעידו שניהן כאחד. ור' נתן סבר וכי אתו ביחד בחד פומא מסהדי אלא אז אחר זה ומצטרפי הלכך הכא נמי לא שגא. קרא כולי עלמא ודו תנא קמא ור' נתן תרווייהו אית להו דביעין עד שיראו שניהם כאחד. ובתיב והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד. תנא קמא ור' נתן מקשינן הגדה לראיה מה לראיה כחד אף להגדה כחד. ור' נתן סבר לא מקשינן הגדה לראיה. נמצא ר' יהושע בן קרחא חולק על התנא קמא בראייה ור' נתן על ההגדה. א"ר יוחנן איכא דשמע הלכתא כר' יהושע בן קרחא אי לא. א"ל ר' יוסי ב"ר חנינא שמעתי שמודה ר' יהושע לר' נתן דאפילו בזה אחר זה. א"ר יוחנן לוו הוצרכנו השתא ומה עיקר ראייה שיתבן שיראו העדות שניהן בבב אחת מכשיר ר' יהושע בזה אחר זה הגדה דליכא בבב אחת לפולס דלאו בחד פומא מסהדי מיבעיא דמכשיר ר' יהושע אפילו בזה אחר זה. ואסקי משמיה דרב הלכ' כר' יהושע בן קרחא בקרקעות ובמטלטלין דאפי' זה אחר זה בין בהגדה בין בראייה עדותן כשרה ר' יוחנן דאמר לוו הוצרכנו: פ' נויקין דבי קרנא מסכתא נויקין משנה חצינה שהיה שונה אותה קרנא שם חכם ידוע ומפורש בשני דיני גזלות. תני בנויקין דבי קרנא מודים חכמים לר' יהושע בן קרחא בעדי בכור ובעדי חזקה ובעדי הבן והבת שמעדין בהן שחביאו סימנים שאפילו זה בלא זה כשרין ואוקימנא בזמן ששנים מעדין אחד אומר שיש בה שתי שערות בגבה ואחד אומר שחיים בכריסה. נהדרעאי אמרי בין הודאה אחר הלואה בין הלאה אחר הודאה. ובין הלאה אחר הלואה ובין הודאה אחר הודאה מצטרפין כר' יהושע בן

ל:

ודכולי עלמא. תנא קמא ור' נתן: **כרצנן דפליגי אדר' יהושע בן קרחא**. סבירא להו דלמרי צעינן שיראוו שנים כאחד וילפינן טעמא מוהוא (ויקרא ה' עד דליחזי כחד. וגבי הגדה תנאי דסיפא צאקושיה הגדה לראיה כדכמצי (ויקרא ה') או ראה אס לא יגיד כחד קרא: **משפטיה**. מנפפה ומחזר ושוקד לסומכו: **דין ידע**. זה ידע ורבי יוסי צר' חנינא היה: **שמודה ר' יהושע לר' נתן**. דכי היכי דלא צעי ר' יהושע ראייה כי הדדי הגדה נמי כי הדדי לא צעי: **צין צקרקעו**. זה אומר בפני הודה לו שקרקע זה שלו וזה אומר אף בפני הודה לו: **צין צמטלטלין**. זה

בעדות בכור. פי' ששמעו מאצוי זה אחר זה איש פלוני בן צבור הוא ודלא כפי' הקונטרס דפירש לענין מוס הראוי לצא צידי אדם שנמשדו הכהנים דנאמן זה לומר מעצמו נפל מוס זה וחצירו על מוס אחר דא"כ למה לי צ' עדים אפי' יחיד נאמן ואפי' עד מפי עד כדאי' צפ' כל פסולי המוקדשים (צבורות דף לו.) ובפרק חצית (שגת דף קמה:): הוא

ברישא סמכיה אמר ליה בני אמור לי כיצד שמעת א"ל כך שמעתי שמודה ר' יהושע בן קרחא לרבי נתן אמר לזה הוצרכתי השתא ומה עיקר ראייה בהדי הדדי אמר ר' יהושע בן קרחא לא בעינן הגדה מיבעיא א"ל הואיל ועליית לא תרד אמר ר' זירא שמע מינה גברא רבה כיון ^הדסמך סמך א"ר חייא בר אבין אמר רב הלכה כר' יהושע בן קרחא בין בקרקעות בין במטלטלין עולא אמר הלכה כרבי יהושע בן קרחא בקרקעות אבל לא במטלטלין א"ל אביי ^והלכה מכלל דפליגי והאמר ר' אבא א"ר הונא אמר רב מודים חכמים לרבי יהושע בן קרחא בעדות קרקע ותני רב אידי בר אבין ^זבנויקין דבי קרנא מודין חכמים לרבי יהושע בן קרחא בעדות בכור ובעדות קרקע ובעדות חזקה וכן שבבן ושבבת ^חגברא אנברא קא רמית מר סבר פליגי ומר סבר לא פליגי מאי וכן שבבן ושבבת ^טאילמיא אחד אומר אחת בגבה ואחד אומר אחת בכריסה ^יהאי חצי דבר וחצי עדות הוא יאלא אחד אומר שתיים ^{יא}בגבה ואחד אומר שתיים בכריסה אמר רב יוסף אנא אמינא משמיה דעולא הלכה כרבי יהושע בן קרחא בין בקרקעות בין במטלטלין ורבנן דאתו ממחוזא אמרי אמר ר' זירא משמיה דרב בקרקעות אין אבל לא במטלטלין רב למעמיה דאמר רב הודאה אחר הודאה מצטרפי אשכחיה רב נחמן בר יצחק לרב הונא בריה דרב יהושע א"ל מאי שנא הלואה אחר הלואה דלא דמנה דקא חזי האי לא קא חזי האי הודאה אחר הודאה נמי אמנה דקא מודה קמי האי לא מודי קמי האי דא"ל להאי בתרא בהאי מנה דאודיי ליה קמך אודיי ליה נמי קמי פלוני אכתי בתרא ידע קמא לא ידע דהדר אויל א"ל לקמא האי מנה דאודיי ליה קמך אודיי ליה נמי קמי פלוני א"ל ^{יב}תנוו דעתך שהתנחת את דעתי א"ל מאי ניתותא דרבא ואיתימא רב ששת שדא בה נרגא לאו היינו הודאה אחר הלואה אמר ליה היינו דשמיע לי עלייכו דרמייתו דיקלי וזקפיתו להו ינהדרעי אמרי בין הודאה אחר הודאה בין הודאה אחר הלואה אחר הלואה בין הודאה אחר הלואה מצטרפות כמאן כר' יהושע בן קרחא אמר רב יהודה יעדות המכחשת זו את זו בבדיקות כשרה בדיני ממונות אמר רבא מסתברא מילתיה דרב יהודה באחד אומר בארנקי שחורה ואחד אומר בארנקי לבנה אבל אחד אומר מנה שחור ואחד אומר מנה לבן אין מצטרפין וארנקי שחורה בדיני נפשות לא ^{יג}והאמר רב חסדא ^{יד}אחד אומר בסייף הרגו ואחד אומר ^{טו}בארירן הרגו אין זה נכון אחד אומר כליו שחורים ואחד אומר כליו לבנים הרי זה נכון גברא

צצנת וזה אומר בפני הודה לו עליו צשני צצנת: **הודאס אחר הלואס**. זה אומר בפני הלווה מנה צאחד צצנת וזה אומר בפני הודה לו מנה צשני צצנת: **מאטרפי**. דליכא למימר כחד מנה קמסהדי וכדמוקי לקמן: **הלואס אחר הודאס**. מנה אחרינא הוא ולא מאטרפי אע"ג דתרווייהו אמרי שחייב לו מנה: **הודאס אחר הודאס נמי**. דילמא מנה דלודי ליה קמי האי לאו היינו מנה דלודי ליה קמי האי: **ואכתי סתרא ידע**. דלמנה דקא מסהדי אידך אצל קמא לא ידע דאחד מנה קמסהדי הלכך לא קרינא ציה והוא עד דמשמע תרווייהו כחד: **לאו היינו הודאס אחר הלואס**. כיון דבעינן דידע סהלא צחצחיה על כרחיך הודאס אחר הלוואה נמי הכי מוקמת לה: **דאמר ליה לצסרסא מנה דמודינא קמך**. יוסי קמי פלניא והדר אמר ליה לקמא מנה דיסיפי קמך אודאי ליה קמי פלניא ותרתי למה לי לרב למימר: **היינו דשמיע לי**. על צני עיך: **דרמיסו דיקלי וזקפיסו לי**. שאחס משונים קולצין דקלים וחחרין וטושעין אותן כלומר צונים וסותרים שפירשתם לי קושיא וחזרתם וסתרתם: **מאטרפין**. דמ"מ הן מעדין שחייב לו מנה: **צנדיקות**. שאינא משצב חקירות צאזיו יוס צאזיו שעה שהזמה תלויה צהן אצל צכליו שחורין וכליו לצנים שאין דין הזמה תלויה צהן: **מנה שחור**. סלע ישנה: **אין מאטרפין**. הואיל ובעיקר גוף העדות מתכחשי: **וארנקי שחורס**. דלאו צעיקר גוף העדות מתכחשי דציני נפשות לא צתמיה: **צאריין**. יושרמ"א צלע"ז: **אין זה נכון**. אין עדות זו מכוינת. ולישאנא דקרא נקט והנה אמנת נכון הדבר (דברים יג) דמהאי קרא נפקא לן צדיקות (קמן מ:):

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

ודכולי עלמא. תנא קמא ור' נתן: **כרצנן דפליגי אדר' יהושע בן קרחא**. סבירא להו דלמרי צעינן שיראוו שנים כאחד וילפינן טעמא מוהוא (ויקרא ה' עד דליחזי כחד. וגבי הגדה תנאי דסיפא צאקושיה הגדה לראיה כדכמצי (ויקרא ה') או ראה אס לא יגיד כחד קרא: **משפטיה**. מנפפה ומחזר ושוקד לסומכו: **דין ידע**. זה ידע ורבי יוסי צר' חנינא היה: **שמודה ר' יהושע לר' נתן**. דכי היכי דלא צעי ר' יהושע ראייה כי הדדי הגדה נמי כי הדדי לא צעי: **צין צקרקעו**. זה אומר בפני הודה לו שקרקע זה שלו וזה אומר אף בפני הודה לו: **צין צמטלטלין**. זה אומר בפני הלווה מנה וזה אומר בפני הלווה מנה ואע"פ דלמנה דקמסהדי האי לא מסהדי האי מ"מ תרווייהו מסהדי שחייב לו מנה: **הלכה כמותו צקרקעו**. שמוטל הקרקע צפנינו ושניהם מעדיין עליה: **אצל לא צמטלטלין**. דאין עדות שלימה לא על זה ולא על זה: **מכלל דפליגי**. עליה רצנן צקרקעות: **צעדוס צבור**. תנן בצבורות (דף לה.) כל מומין הראויין לצא צידי אדם רועים כהנים אין נאמנין לומר מאצוי נפל צו מוס זה לפי שנמשדו כהנים להטיל מומין צצבורות צומן הוה כדי להסמין צשמיטה ואס צציא צבור להראותו לחכם צריך שני עדים עמו שמאליו נפל צו מוס זה אס צציא עד אחד על מוס זה ועד אחד על מוס אחר צצבור זה מאטרפין. ואית דלמרי צעדות צבור להעיד שהסירו חכם ולא מילתא היא דהא חד נאמן דעד אחד נאמן צאסיורין ואפילו כהן שהוה צעלוי נאמן דתנן (שם דף לו.) נאמן הכהן לומר הראיתי צבור זה וצעל מוס הוא דמילתא דעציאל לאיגלווי לא משק: **וצעדות חוקא**. זה אומר בפני אכלה שלש שנים ראשונות של שמיטה וזה אומר בפני אכלה שלש שנים אחרונות מאטרפי דאחד קרקע מסהדי חוקא מעלייתא: **וקן**. לענין שמי שערות צצצן ושצצת. וכי פליגי צהלוואת מנה פליגי משוס דלאו אחד מנה קמסהדי: **גצרא אגצרא**. רבי אצא ור' אידי אדעולא: **צגגה**. צין קישרי אצצעותיה: **האי דצר וחאי עדות**. עד א' הוא חצי עדות שיער אחת הוא חצי דצר: **אלא אחד אומר שסיס צגגה**. דתרווייהו מסהדי דגדולה היא: **צקרקעוס אצל לא צמטלטלין**. הלכה כמותו דלא צעינן דחוו תרווייהו כחד צקרקעות משוס דכי מסהדי צצי דינא תרווייהו ידעי דאחדא מילתא מסהדי וקרינא ציה והוא עד' ^אואע"ג דצשעתא דחזי לא ידע [חד] צחצחיה אצל לא צמטלטלין דכי מסהדי אצל לאו אחד מנה מסהדי: **רב**. דלמר אצל לא צמטלטלין משוס דלאו צחד מנה מסהדי: **לעעמיה דאמר רצ הודאס אחר הודאס**. זה אומר בפני הודה לו על מנה צאחד

צצנת וזה אומר בפני הודה לו עליו צשני צצנת: **הודאס אחר הלואס**. זה אומר בפני הלווה מנה צאחד צצנת וזה אומר בפני הודה לו מנה צשני צצנת: **מאטרפי**. דליכא למימר כחד מנה קמסהדי וכדמוקי לקמן: **הלואס אחר הודאס**. מנה אחרינא הוא ולא מאטרפי אע"ג דתרווייהו אמרי שחייב לו מנה: **הודאס אחר הודאס נמי**. דילמא מנה דלודי ליה קמי האי לאו היינו מנה דלודי ליה קמי האי: **ואכתי סתרא ידע**. דלמנה דקא מסהדי אידך אצל קמא לא ידע דאחד מנה קמסהדי הלכך לא קרינא ציה והוא עד דמשמע תרווייהו כחד: **לאו היינו הודאס אחר הלוואה** אמר רב יהודה יעדות המכחשת זו את זו בבדיקות כשרה בדיני ממונות אמר רבא מסתברא מילתיה דרב יהודה באחד אומר בארנקי שחורה ואחד אומר בארנקי לבנה אבל אחד אומר מנה שחור ואחד אומר מנה לבן אין מצטרפין וארנקי שחורה בדיני נפשות לא ^אוהאמר רב חסדא ^באחד אומר בסייף הרגו ואחד אומר ^גבארירן הרגו אין זה נכון אחד אומר כליו שחורים ואחד אומר כליו לבנים הרי זה נכון גברא

צצנת וזה אומר בפני הודה לו עליו צשני צצנת: **הודאס אחר הלואס**. זה אומר בפני הלווה מנה צאחד צצנת וזה אומר בפני הודה לו מנה צשני צצנת: **מאטרפי**. דליכא למימר כחד מנה קמסהדי וכדמוקי לקמן: **הלואס אחר הודאס**. מנה אחרינא הוא ולא מאטרפי אע"ג דתרווייהו אמרי שחייב לו מנה: **הודאס אחר הודאס נמי**. דילמא מנה דלודי ליה קמי האי לאו היינו מנה דלודי ליה קמי האי: **ואכתי סתרא ידע**. דלמנה דקא מסהדי אידך אצל קמא לא ידע דאחד מנה קמסהדי הלכך לא קרינא ציה והוא עד דמשמע תרווייהו כחד: **לאו היינו הודאס אחר הלוואה** אמר רב יהודה יעדות המכחשת זו את זו בבדיקות כשרין הן בדיני ממונות. ואע"פ שמבחישים זה לזה עדותן. פי' וזלתי שבע חקירות השניות במשנתנו נקראות בדיקות. ובא רבא לפרש דברי רב יהודה ואמר מסתברא מילתיה במכחישים זה לזה עדותן עדות בזמן שא' אומר בארנקי שחורה הלווה מנה וא' אומר לא כי אלא בארנקי לבנה הלווהו אבל במנה שניהן שוין אבל אם נחלקו במנה עצמו זה אומר מנה לבן וזה אומר מנה שחור כלומר ישן אין מצטרפין. ומקשינן עליה דרבא הכחשה בכלים כי האי גוונא בדיני ממונות מצטרפין מכלל דבדיני נפשות לא והאמר רב חסדא אחד אומר

מסורת הש"ס

א) כיון דליסתמין סמין כל"ל, ב) נשבת קו: וס"ן, ג) נפי' מסכתא דטויקין משה' חלוטה שהיה שונה אומה קרנא. ערוך עדן זק ה', ד) [תענית ד': וס"ן], ה) צ"ק ע': צ"צ טו:, ו) נשין צגדה נג: וצפירוש רש"י דהתם:, ז) [נשבת קנז: מנחות מה. ק. פסחים א': יומא סו: ושם איתא מוט דעמך שנתת:, ח) לקמן מה' טו) [נ"ל צאלקן פי' כעין חומל וס' אומרים כמין גרין. ערוך עך צארקן:] י' [ויקרא ה',

עין משפט

לעזי רש"י
יושרמ"א. גרין קרב.

עין משפט

מוסף רש"י
אחד בגבה. שיער ראיתי בקשרי אלצעותיה (ב"ק ע.) וא': מתא אותו מקום (גדה ב:) וקאמו לשויה גדולה לענין עושנין או לענין שיהו קידושיה קדושין (ב"ק שם.) בכריסה. צלותו מקום (רשב"ם ב"ב טו:.) חצי דבר. שיער אחד, וחצי עדות. עד אחד י"ט לשיער ופשיטא דלאו עדות היא (ב"ק שם) דאין כאן אלא עד אחד לכל שיער ועד אחד אינו נאמן לעשותה צת עושנין לחיבה, וקרא חצי דבר אחי למעוטי שהרי דבר כמי, וחצי עדות למעוטי לא אלצריך קרא דצהדיא כמי לא יקום עד אחד וגר' (ב"ב שם.) אלא זה נכון. ועדותן בטלה והוא וסס פטורים מיד (לקמן סא:).

